

วารสารบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ เดือน

การออกแบบชุดอุปกรณ์ระบายสีเพื่อส่งเสริมพัฒนาและช่วยฝึกสมาธิสำหรับเด็กสมาธิสั้น

สัณห์ทยา ปานมณี*

สุภารัตน์ พิยะธรรมวรกุล**

บทคัดย่อ

การทำวิจัยเรื่องการออกแบบชุดอุปกรณ์ระบายสีเพื่อส่งเสริมพัฒนาและช่วยฝึกสมาธิสำหรับเด็กสมาธิสั้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดอุปกรณ์การระบายสี สำหรับเด็กสมาธิสั้นและเพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาสมาธิของเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น ก่อนและหลังการใช้ชุดอุปกรณ์ระบายสี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 6-7 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าคู่วิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 3 ห้องเรียน ที่มีภาวะสมาธิสั้นจำนวน 6 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive sampling) ด้วยการประเมินพฤติกรรมที่แสดงออก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแผนการจัดกิจกรรมการระบายสีแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการทดลอง นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลของการวิจัยพบว่าสมาธิสำหรับเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น โดยใช้กิจกรรมชุดอุปกรณ์การระบายสี สรุปได้ว่าสมาธิของเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น หลังจากการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดอุปกรณ์การระบายสีมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น

* นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2559

ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

**รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา

คำสำคัญ : ชุดอุปกรณ์ระบายสี, สมาธิ, เด็กสมาธิสั้น

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ระบุไว้ใน หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 วรรค 2 ว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและ การเรียนรู้ มีร่างกายพิการ ทูพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้หรือ ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักการและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น”

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5)

เด็กสมาธิสั้นคือลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทหนึ่ง เป็นเด็กที่มีความผิดปกติทางพฤติกรรมการแสดงออกซ้ำๆ จนเป็นลักษณะเฉพาะตัวของเด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับอายุหรือระดับพัฒนาการ ในเรื่องของการขาดสมาธิ ความหุนหัน พลันแล่น ยับยั้งตัวเองไม่ค่อยได้ หรือซุกซน ไม่อยู่นิ่ง ไม่สามารถให้ความสนใจต่อการเรียนได้อย่างจริงจังและนานเพียงพอโดยปรากฏอาการก่อนอายุ 7 ปี (ยุวดี พรชาราพงค์, 2554, หน้า 1) สมาธิเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้รอบตัวได้

หากสมาธิของเด็กนั้นเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ หรือมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ในระยะเวลาที่จำกัดและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองและมักก่อให้เกิดการขาดประสิทธิภาพในการเรียน เป็นคนที่ทำอะไรไม่ค่อยประสบความสำเร็จ สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน สิ่งที่พบเห็นอยู่บ่อยครั้งนั้นคือ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียน อันเนื่องมาจากความสนใจและสมาธิที่มีขีดจำกัด สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่มีความน่าสนใจมากมาย ซึ่งความสนใจของเด็กจะเปลี่ยนไปมาได้ ปัจจุบันการเรียนการสอนในโรงเรียนครุมักพบปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นกับนักเรียน และครูส่วนใหญ่มักจะมองข้ามปัญหา ละเลย มองไม่เห็นความสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูยังขาดวิธีและกระบวนการในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา แต่ในความเป็นจริงแล้ว เด็กในวัยเรียนในระดับปฐมวัยและประถมศึกษา โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – ป.3) ในภาวะปกติมีความสนใจและสมาธิของเด็กในวัยนี้มีขีดจำกัด สาเหตุเนื่องจากพัฒนาการทางด้านสมอง อารมณ์ สังคม และการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อต่าง ๆ ยังไม่สมบูรณ์เต็มที่เหมือนเด็กโตส่วนใหญ่ที่สามารถควบคุมตัวเองได้ดี (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2546, หน้า 1)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจออกแบบชุดอุปกรณ์การระบายสีเพื่อช่วยฝึกสมาธิสำหรับเด็กสมาธิสั้น ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการฝึกสมาธิของเด็กสมาธิสั้น ให้สามารถมีความสนใจยาวขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดอุปกรณ์การระบายสี สำหรับเด็กสมาธิสั้น
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาสมาธิของเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น ก่อนและหลังการใช้ชุดอุปกรณ์ระบายสี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชาย-หญิงอายุระหว่าง 6-7 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าคู่วิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 3 ห้องเรียน ที่มีภาวะสมาธิสั้น จำนวน 9 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 6-7 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสุเหร่าคู่วิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 3 ห้องเรียน ที่มีภาวะสมาธิสั้นจำนวน 6 คน ที่ได้มาโดยการเจาะจง (Purposive sampling)
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชุดอุปกรณ์ระบายสี
 2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สมาธิของเด็กที่มีสมาธิสั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ชุดอุปกรณ์การระบายสีพฤติกรรมทางอารมณ์และช่วยฝึกสมาธิ
2. ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชนิด คือ

1. เครื่องมือทดลอง

- 1.1 การพัฒนาชุดอุปกรณ์การระบายสีเพื่อนำมาทดลองกับเด็กสมาธิสั้น

ปรับปรุงจากการออกแบบชุดอุปกรณ์การระบายสีสำหรับเด็กสมาธิสั้นของ ยูวดี พรชาราพงศ์ และคณะ (2554) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์การออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

1.2.แผนการจัดกิจกรรมการระบายสี

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น ซึ่งปรับปรุงมาจากแบบคัดกรองนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น บทพร้อมทางการเรียนรู้ และอภิธานของกระทรวงศึกษาธิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดอุปกรณ์การระบายสี สำหรับเด็กสมาธิสั้นและ เปรียบเทียบการพัฒนาสมาธิของเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น ก่อนและหลังการใช้ชุดอุปกรณ์ระบายสีผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการทดลอง นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาสมาธิสำหรับเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น โดยใช้กิจกรรมชุดอุปกรณ์การระบายสี สรุปได้ว่าสมาธิของเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น หลังจากการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดอุปกรณ์การระบายสีมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาสมาธิสำหรับเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น โดยใช้ชุดอุปกรณ์การระบายสีพบว่า สมาธิของเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น หลังจากการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดอุปกรณ์การระบายสีมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมชุดอุปกรณ์การระบายสี เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กมีความอดทน และรักในการทำงาน มีสมาธิและอารมณ์ที่มั่นคง เกิดความสนุกเพลิดเพลินในการทำกิจกรรม เด็กสามารถฝึกทักษะต่างๆ มีความคิดริเริ่มจากชุดอุปกรณ์ต่างๆ ทำให้เด็กเกิดการรับรู้ที่จะหยิบอุปกรณ์ต่างๆมาทำกิจกรรมตามทักษะของตนเอง เด็กมีสมาธิที่ยาวนานขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับยูวดี พรชาราพงศ์ และคณะ(2554,หน้า 45)ได้กล่าวว่าเมื่อเด็กทำกิจกรรม เด็กแสดงอาการมีความสุขเมื่อได้รับการหยิบจับอุปกรณ์ ในขณะที่ฝึกระบายสีเด็กแสดงอาการหัวเราะสนุกสนาน ในการหยิบจับอุปกรณ์ต่างๆเป็นเวลานาน มีการทดลองทำผิดทำถูกด้วยตนเอง โดยที่ครูผู้สอนยังไม่ได้สั่งให้ปฏิบัติ และอุปกรณ์การระบายสีสามารถพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กได้ ด้านการส่งเสริมสมาธิ การฝึกสมาธิเด็กมีสมาธิ จดจ่ออยู่นิ่งได้เป็นเวลานาน

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยมาใช้

1. ควรช่วยให้คำแนะนำกำกับดูแลเด็กระหว่างการทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด เนื่องจากเด็กมีอาการอยู่ไม่นิ่ง จะทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จได้
2. ควรดูแลอุปกรณ์ที่ใช้ในการระบายสีในระหว่างที่เด็กกำลังทำกิจกรรมอาจทำให้เด็กใช้ผิดวิธีได้
3. ควรแนะนำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการฝึกสมาธิของเด็กเพื่อพัฒนาสมาธิให้ยาวนานเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเสริมแรงมาใช้ในระหว่างการทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีแรงกระตุ้นในการพัฒนาตนเอง
2. ควรมีการศึกษาและพัฒนากิจกรรมการระบายสีไปฝึกพัฒนาเด็กที่มีความต้องการประเภทอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2545).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2545).การวิจัยเบื้องต้น(พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพมหานคร
- ผดุง อารยะวิญญู. (2545). วิธีสอนเด็กสมาธิสั้น. กรุงเทพมหานคร. แวนแก้ว
- พิศิษฐ กฤตยานวัช. (2546). ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีสมาธิสั้น เรื่อง ความคล้าย โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการกับการสอนตามคู่มือครู: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พิรวัส นาคประสงค์. (2548). ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะประกอบบทเรียนเพื่อเพิ่มความสนใจต่อการเรียนของเด็กสมาธิสั้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ยุวดี พรธราพงศ์ และคณะ.(2554).การออกแบบชุดอุปกรณ์การระบายสีเพื่อช่วยฝึกสมาธิสำหรับเด็กสมาธิสั้น.คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์การออกแบบ :

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2546). **สร้างสมาธิให้ลูกคุณ (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพมหานคร : ชันต์การพิมพ์
เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2546). **แนวปฏิบัติกระบวนการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพมหานคร : บิ๊ค พอยท์